

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 36.

Lýsingaprisur fyri petitreglur, 30 oyri, á forsiðuni,
20 oyri, á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst
avsláttur í prisinum.

Leygardag hin 8. septbr. 1934.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið
verður bilagt á posthúsinum, brævasvarnardeðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

8. árg.

Tey fara,

eitt fyrri og annað eftir, skip okkara, - sum svartir
fuglar flagsa sorgar- og vandaboðini heim.Úr sorgini og vandanum spyrst: Hvat gera
tit, ella hvat er at gera?

7. skip eru farin, síðani tey
loystu frá landi í vár — og enn
er vist einki skip lagt aftur fyri
vetrarfla. Nøkur skuldu fara,
vit vistu tað — tað er lagnan.
At kalla einki ár er sloppið
undan havsins offurkravi. Men
latum okkum vóna, at sjólatin
ikkj verða fleiri í ár. Latum
okkum vóna, at tey, ið eftir eru,
sleppa inn aftur á vána í øll-
um góðum. Bikarið er meir
enn fult. Vit orka ikki at
huga okkum annað enn, at nú má
vera at enda fyrri í ár við hav-
sins hjartalæsa harðskapi. Vit
eiga tessverri bert vónina og
bónina, ið ikki hætta sær longur
enn at umfata stundina, ið er,
hin ástandandi vanda. Fram-
tíðin? Har er eingin víska at
finna um at sleppa undan.
Tvørturum — ein livandi
óvissa nfrir okkum øllum. Ein
óvissa, ið oftani gerst til ta
køldu vissu um, at havið ikki
vikir frá krøvum sínum — so
beiskar hava lívsins royndir
verið hvørt einasta ár. Hvørt
einstasta ár! Ein beiskur, ein
tungur tanki, ein hørð lagna!

Er nokur hovuðsvinna kring
allan heimin so grim og hørð
— so kravmikil eftir menniskja
offrum sum sjóvinna okkara?
Sjálvt hitt mikla veraldarkríggið
er bert ein skuggi afturfíð.

At hugsa sær, at vit offra
havinum procentliga fleiri men-
iskju enn hitt ræðuliga veraldar-
kríggið kravdi. Hetta ljóðar
ótrúligt. Kann hetta vera satt?
Já, tessverri. Tað er alt ov
satt — ein beiskur sannleiki!

7 skip!

«William Steffanson» úr Sanda-
vági.

«Standard» úr Vági.

«Neptun» úr Vestmanna.

«Nolsoy» úr Havn.

«Drelnes» av Tvøroyri.

«Tjaldrið» úr Vági.

«Sigrid» úr Sandavági.

Tíbetur vóru tær flestu mann-
ingarnar bjargaðar. Men tvey
fóru við «mann og mús.» 42
av okkara bestu sjómönnum
sjólostust við teim. Tá ið teir
báðir á «Else» og «Marité», sum
slóu fyrri borð, eru roknaðir
við, eru 44 av teim, ið glaðir
fóru frá heiminum í vár, vorðir
verðandi har úti. Hin brú-
andi bára varð teirra deyðs-
præðika. Hvat sigur hetta talið
ikkj av sorg og vónloysi — eldri
og ungir menn vóru teir, summir

við fullum húsi av børnum.
Og hvør kann grøða sárini hjá
teimum, sum eftir eru, sum sita
við sakninum av teirra elskaðu
sonum, heiggjum og pápum?
Ikki so mikil sum ein gravstein,
kross ella lítlan nummarsteira
fingu tey at vitja og samlast
um.

«Enkernes Land!» Sorgar-
klæði var merki títt. Og korti-
ni syngja vit: «Eg elski teg
land — Brimbarda land, stórt
er títt hav». Kortini elska vit
landið! Undarlaga natúrlóg! Ja
vitundarlaga lóg og lagna. Ti
annars vildu aðrir ikki hildið á
aftur, har fadurin fórst. Og um
so var — hvat so? Oydnir og
búleysir vildu tað hesir klettir
staðið úti í Atlantshavinum.
Ein stórbærslig lagna, stórbærslig
í sorg og veldi sínum! Hon
skapar nakað í hesum fólki,
sum tey, ið dansa á rósum og
liljum ikki eiga — hitt veldiga
og tagnarmikla, lívsins alvar, ið
rokkur út um hitt tíðar-
bestemta.

So hart er stríðið fyri lívinum
her á landi, at spennan vit ikki
allur okkara kreftur út á tamp,
verða vit at tína, tína í øko-
niskum vesaldømi. Hvørt
skipið, ið fer, sjálvt um skips-
mennir hjargast, sigur ikki
bara frá einum eygablikkiligum
tapi fyri reiðara, manning og
heimafólk. Nei, tað er bein-
leiðis svekking um okkara lívs-
evni. Ti tað tykist ikki móg-
uligt at fáa skip aftur í skips
stað, og enn og minni at fáa
skip til ta tilkomandi liðið av
unglingum. Ti er tað í dag,
samstundis sum sorgin og sál-
neyðin ríkir kring okkara stren-
dur, ein lívsspurningur:

Hvat gera tit — og hvat er
at gera?

Hetta spyr alt landið í dag.
Vit vilja koma aftur til henda
spurning, sum hvør ærlig og
hugsandi Føroyingur má undir.

Flestir menn í Føroyum
doyggja á sjónum.Tað sýnist av hesi sammeting:
Í 1932 doydu:

Av ellisbreki 35 menn og kvinnur.
Av kreft 30 — — —
Av tubeklum 19 — — —
Á sjónum 45 menn.

Til Splittelsesmændene.

Bengnaveri!

Klassefæller! Gem eders Kug-
ler og anvend dem mod «Ulv
og Bjørn» og ikke mod de Arbej-
dere, I burde staa solidarisk sam-
men med. Kommunisterne plejer
at raabe op om fælles Front. Har
de vist Vilje til sligt? Nej, de
forraaede de tyske Arbejdere til
Hitler. Tusinder og atter Tusin-
der er i Fængsel, Tusinder
er myrdede. Moskva udsendte
Opviglerne, men bagefter? hvad
har Sovjet gjort for dem, der
kom til at lide i Tysklands
Fangeleje? Jo, Sovjet slutter
Handelsoverenskomst med Hit-
ler og hans Fæller, der myrdede
vore Brodre — hvilken Ironi!
Kynisme i Renkultur.

Lad jer ikke forlede af Op-
viglerens falske Bravader! Som
nu, da man vover at kaste
Skidt efter Hans Nielsen. Han
kan ikke gøre for, at han paa
sin første Tur til Færøerne
blev omsværmet af Bengnavere.
Disse Bengnavere er nu for-
svundne fra Socialdemokratiet,
for de kunde ikke opdrages til
ordentlige Mennesker. Disse
Bengnavere har voldt os mange
Kvaler, men nu haaber vi at
blive dem kvit. Langmodighed
er brugt mod nogle af dem,
men den har været ilde anvendt.
Skam til Tak, men der var vel
ikke andet at vente.

Den af Gnaverne, der fik det
største Ben, ham gik det skidt
for. Ja, der var ogsaa en Hr.
Nielsen, der sagde til ham:
«Du skulde rigtig skamme dig,
saadan som du har svinet rundt
med det hele. Du fik en god
Start og kunde maaske være
blevet en Mand som Baldvinson,
men nu har du rodet det hele
i en Vælling». For hans Ved-
kommende bliver det nok altid
at gaa skidt. Penge lugter jo
ikke: Rubler er nok ligesaa
gode som danske Kroner, naar
de kun bliver omsat i skandi-
navisk Mont. Saa I kan saa-
mænd gerne beholde Gnaveren,
ja, I kan faa dem alle sammen.
Maaske de fleste har meldt sig
hos jer; behold I dem bare,
og skulde flere dukke op, saa
skal I saamegend ogsaa faa dem,
for vi har nemlig bestemt at
holde et vaagent Øje herefter.

«Kommunistere!» I er dog
vores Klassefæller. Spild ikke
jeres Kræfter paa Splittelse
imellem Arbejderne, gaa ikke
Kapitalisternes Ærinde. De
Judas Penge, eders Opviglere
modtager, er ikke til eders og
Arbejdernes bedste. Disse Penge

er maaske for en stor Del ydet
fra Højfinansens. I maa dog
vide, at Kapitalismen og ingen
anden har Interesse for Splid
mellem Arbejderne.

Der behøves slet ikke at
trues overfor Socialdemokratiet
paa Færøerne, vi staa altid
rede til at lægge Kortene paa
Bordet.

Dette turde dog blive knapt
saa behageligt for andre, der
nu paa forskelligvis har maattet
forsvinde ud af Partiet. Saa
det maa staa jer aabent, om I
vil diske op med noget, I me-
ner ikke er fordelagtigt for os.
Pas bare paa, at Bommerangen
ikke vender tilbage og dræber
den, der kastede den.

Med Hilsen til mine gamle
Kammerater.

J.

Er „Hygiejnen“ større i Fø-
royum enn i Danmark?

Tað sigst, at av børnum undir
1 ár doyggja procentliga dupult
so nógv í Danmark sum í Fø-
royum.

Hetta halda lækna stáva frá
«Hygiejnen», sum danir kalla
tað.

Dupult andlit.

Maðurin, ið stendur aftanfryi
hitt føroyska kommunistblaðið,
ið sigur at «Føroya Socialdemo-
krat» onga tíð hevur kun-
nað verið arbeidarblað — hann
sigur í 1932:

«Kvinnur og menn velja
hin einasta frælslynta flokkin,
velja javnaðarmenn . . .

Tað hevur tí stóran týðning
fyri Føroya land og fólk, at log-
tingið, ið valt verður, verður
hugað fyri og vil fremja mál
javnaðarmanna. . . .

Javnaðarmenn peika á hina ein-
astu rættvísu politisku leið. Øll
frælslynt fólk velja tí javnaðar-
menn . . .

Hvat er sambandið?

Dansk afturhald!

Hvat er sjálvstýrið?

Føroyskt afturhald!

Hvat er socialisma?

Einstýðandi og friir Fø-
royingar í einum frium
landi. . .

Veljið tí javnaðarmenn!

Á, ja, nú er vent við — so
nógv kunnu rublarnir gera.

Løgtingið 1934.

1. viðgerð.

Vetrarfríðing av okkara træðum.

Frá ymsum bygðum, Tvø-
oyri, Gøtu, Miðvági, liggja um-
sóknir inni á tingi viðvíkjandi
vetrarfríðing.

Málið er nú brátt gamalt.
Men einki positivt er verðið
burtur úr tí enn.

Djurhuus refereraði málið og
helt at tað mátti loysast saman
við «gráu bók», tí stóra málinum
um jørð til uppdyrkingar.

P. M. Dam talaði fyri, at
menn skundaði sær við hesum
máli. Ti tað var rætt, sum tað
greitt var hildið fram í teim
ymsu umsóknunum, at vit
manga staðni í Føroyum tarnaði
og «genaraði» traðarbrúkinum
við at seyðurin hevði loyvi at
ganga so leingi á bonum. Summa
staðni bar tað til at hava bœin
fríðaðan allan veturin — og á
hesum staðum mátti bœurin
vetrarfríðast. Aðra staðni bar
tað kanska ikki so væl til. Men
alla staðni mátti tað bera til at
stytta um tíðina ið seyðurin kundi
bita á bonum. Tað skaddi manga-
staðni einki seyðarbrúkið, um
seyðurin fór nógv fyrr av bœn-
um og slapp seinri á heysti inn
á bœin. Tað fór ikki at bera til
at útseta hetta mál longur. Tað
var lögtingsins skylda at loysa
tað til frama fyri landbrúkið í
síni heild.

„Eplakontroll“.

Ansurin fyri at dyrka eplir er
vaksandi í Føroyum. Men ringt
er at sleppa av við eplini, og
ymisr vansar vísa seg viðvíkj-
andi at fáa góð eplir og at
kunna goyma tey, so tey ikki
spillast. Menn hava tí inni á
tingi mál um «kontroll» við
og fremjan av eplahandlinum.

Djurhuus greiddi frá umsókn-
unum og helt, at tingið mátti
royna at taka undir við hesum
máli. Málið fór í nevnd. Hann
vildi tessvegna biðja við at út-
tala seg nærri um tað, inntil
tað kom aftur úr nevndini.

P. M. Dam: Tað er okkara
skylda at royna at livga og
styðja alt tað, ið kann fram-
leiðast her á landi. Í umsókn-
unum upplýsist, at um 100.000
kr. um ári fara út av Føroyum
fyri eplir. Henda pening mega
vit royna at spara. Vit kunna
lætliga framleiða so nógv eplir,
sum vit brúka í landinum. At
tolla eplini so høgt, at innflyt-
ing av eplum stæðgar av
sær sjálvum, fer ikki at bera
til. Tað vil raka arbeiðs-